

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicacionis, Patrociniij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Reverendissimo, Nobili, Et Clarissimo Domino Francisco Ziegler, SS. Canonum Licentiato, Reverendissimi & Celsissimi Principis, Episcopi Augustani in Spiritualibus Consillario, & Vicariatûs Generalis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

REVERENDISSIMO,
NOBILI, ET CLARISSIMO
DOMINO

FRANCISCO
ZIEGLER,

SS. Canonum Licentiato, Reverendis-
simo & Celsissimo Principis, Episcopi Augusta-
ni in Spiritualibus Consiliario, & Vicariatûs Gene-
ralis Commissario, Pœnitentiario, & Con-
sistorij Assessori.

NEC NON

Insignitum Collegiarum S. Mauritij Augu-
stæ, & S. Cyriaci in Wisensteig respectivè
Canonico & Parochio.

DOMINO MEO OBSERVANDIS-
SIMO ET GRATIOSO.

Uod olim Divus Petrus Aposto-
lus Luc. 5. fecisse scribitur, dum
post captam piscium multitudi-
nem copiosam annuit Sociis, ut
venirent, & adjuvarent illum, hoc
ipsum etiam Tu, REVERENDISSI-
ME, NOBILIS & CLARISSIME DOMINE, erga me
fecisse quodam modo videris. Es nimirum & Tu
vero Apostolico Spiritu præditus, quia dotibus ad
talem Spiritum requisitis apprimè instructus; si e-
nim

* 2

nim geminas plerumque ad illum dotes exigunt periti rerum Æstimatores, Scientiam videlicet, & Zelum seu Charitatem ardentem, per linguas igneas, quæ super Apostolos in Festo Pentecostes descendebant, & non solum luce sua alios illuminaverant, sed etiam calore suo igneo accenderant, indicatas, quis Apostolico te Spiritu plenum negare aufit, si sive scientiam tuam multiplicem, & copiosam assiduo studio, praxique, & experientiâ continuâ comparatam, sive charitatem variis, iisque clarissimis documentis demonstratam accuratiùs perpendat? Et scientiam quidem quod attinet, non exiguam profectò à te sed eximiam prorsus fuisse collectam, testabitur inprimis Academia Dilingana, quæ propter eandem Academicos tibi honores in pleno doctissimorum virorum confesso, unanimo voto & consensu, juræque meritissimo decrevit, contulitque: testabitur deinde REVERENDISSIMUS & CELSISSIMUS PRINCEPS ac EPISCOPUS Augustanus, qui Reverendissimo Vicario Generali Adjutorem & Commissarium, ad quem velut Oraculum universi Sacerdotes Diocæsani causas suas controversas, aut dubias referrent, quærens, non alium profectò te aptiorem judicavit. Testabuntur denique omnes ij, qui sive de Philosophicis disciplinis differentem; sive de Theologicis subtilitatibus disputantem; sive propositas causas ad libram Juris Canonici examinantem, decidentemque audiverunt. Sed nimirum parùm æstimâsses hanc quantumcunque scientiam, nisi alteram Spiritûs Apostolici dotem, Zelum scilicet & charitatem junxisses, non ignarus videlicet, quid S. Apostolus 1. Cor. 13. sapienter pronunciaverit, dicens: *Si habuero Prophetiam, & noverim*
mysteria

DEDICATORIA.

mysteria omnia, & omnem scientiam &c. charitatem autem non habuero, nihil sum. Atque adeo vanum esse, teste D, Bernardo, lucere tantum; tantum ardere, parum: ardere & lucere, perfectum. Hinc geminam hanc dotem, velut duo talenta à DEO tibi concredita, ut bene collocares, aliâque duo salutem scilicet propriam & alienam, lucrareris, tam sollicitè studuisti, uti omnes, quos curæ tuæ commissos unquam habuisti, grato, benevoloque animo testabuntur. Et si verò ad omnes, ut dixi, Subditos tuos amplissimè tuus hic Zelus se extenderit, negari tamen non potest, quòd tunc maximè eluxerit, quando super altiori Candelabro positus ad Sacerdotum præcipuè Regimen es promotus; tunc enim verò amplissimum idem Zelus tuus campum nactus, quâ crebris Visitationibus, quâ privatis adhortationibus, quâ paternis correctionibus in id unum incumbibat, ut dicere cum S. Paulo ad Sacerdotes tibi subjectos posses: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Et hinc videlicet factum est, ut, quoniam ob publica, eâque graviora negotia imparem te esse advertebas, junioribus maximè Sacerdotibus privatâ Instructione pro voto efformandis, Sociis annueres, virósque tales operares, qui vicariam tibi in hoc tam salubri negotio operam præstarent, & si quidem ob occasionis defectum oretenus efformare tales Sacerdotes non possent, impressis certè Instructionibus eosdem in functionibus suis Ecclesiasticis erudire, expoliréque conarentur. Et ecce talem in me quoque invenisti. Eum namque in finem parvos ab initio libellos publico typo committere ausus, cum conatum meum Sacerdotibus non displicere advertissem, ad plura, eâque

eaque paulò auctiora opuscula animum adjeci, & primam de *SS. Missæ Sacrificio* ritè offerendo Instructionem publicam, in quam quidquid ad hanc ob rubricarum multitudinem, cantûsque varietatem, non parùm sanè difficilem praxin facilitandam conducere posse existimabam, congesti. Paulò post verò etiam secundam de *Horis Canonicis* juxta Rubricas Breviarij Romani recitandis Instructionem composui, brevibusque easdem Rubricas notis illustravi, &, ut nihil ad perfectam hujus materiæ notitiam deesset, ipsa etiam Martyrologij nomina accentibus, ex quibus modus ritè eadem pronuncian- di cognosceretur, notata, tabulisque practicis, quæ facilem recitandi Breviarij praxin efficerent, sub- junxi. Has geminas Instructiones non multò post tertia subsequuta est, quæ de *Conversatione Aposto- lica à Curatoribus Animarum* piè & fructuosè insti- tuenda tractabat, atque adeò post solida ac genera- lia cum in finem præcepta tradita, faciles, practicòs- que modos juvandi & consolandi diversorum Sta- tuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas, complectebatur.

Quia verò non parùm etiam gratum futurum credebatur Animarum Pastoribus, si, quidquid à Pastoribus talibus aut sciendum præcipuè, aut ob- servandum foret, in uno libro colligerem, ideo quartam quoque Instructionem de *Pastorum officio* vulgavi, quæ non solùm doctrinas & industrias ad Pastorale munus piè, fructuosè, & securè obeun- dum pertinentes, sed etiam Casus frequentius circa idem officium occurrentes ex communiore Docto- rum sensu decisos continebat. Verùm neque hîc quiescendum adhuc existimabam; sed, quoniam

Con-

DEDICATORIA.

Confessionum audiendarum munus, sicut utilitate præcipuum, ita in praxi nonnullis non immeritò difficillimum apparere advertēbam, etiam hanc difficultatem emollire studui, atque adeò brevem quidem, sed ad praxin, ut spero, non parùm accommodatam Instructionem de Confessionibus ritè ac fructuosè audiendis obtuli, in eaque non doctrinas duntaxat generales ad Munus Confessarij pertinentes explicavi, sed etiam, quid circa varios Pœnitentium Status specialiter observare debeat, indicavi. Post quas quidem Instructiones typo commissas, cùm, quæ alia adhuc desiderari à Sacerdotibus posset, accuratiùs mecum perpenderem, adverti, non modicum, nec ingratum ijs subsidium me præstiturum, si, quoniam ex una parte omnibus Sacerdotibus aliqua saltem, licet non perfectissima, quintuplicis Theologiæ, Positivæ scilicet, Asceticæ, Polemicæ, Scholasticæ, & Moralis notitia necessaria est; ex altera verò parte notum atque compertum pariter fuerat, non omnes animum, aut vires, occasionemque habere ad tales scientias perfectè addiscendas, rudem saltem doctrinarum ad eas pertinentium noticiam suggererem, id quod præstiti sextam Instructionem publicando *Institutiones memoratæ quintuplicis Theologiæ* complectentem; quæ quidem Instructio ab initio quidusdam Sacerdotibus, ijs præcipuè, qui Theologiam duntaxat moralem audiverunt, supervacanea, minùsque necessaria videbitur, sed graviter sanè decipiuntur; quid enim magis decet Sacerdotem divini Verbi Interpretem, quàm ut sufficientem S. Scripturæ noticiam possideat, atque adeò Regulas ad ejusdem intelligentiam obtinendam necessarias nôrit? quid æquius est, quàm ut

Sacerdos in altissimo, sanctissimoque Statu constitutus, majori quoque, quam sæculares soleant, perfectioni studeat, atque aded scientiam Asceticam, quæ modum & præcepta ad talem perfectionem consequendam necessaria suggerit, addiscere conetur? quid magis necessarium, quam ut doctrinas à Theologis Scholasticis circa DEUM Trinum & Unum, Incarnationem Christi, Angelos, Justificationem Hominum, Gratiã divinam, & similes materias proponi solitas sine errore alijs explicare possit, atque aded ruditer saltem cognoscat, simulque Hæreses contrarias, & modum facilem, solidumque ad eas refutandas imbibat? quid demum proficuum magis censeari potest, quam ut, quoniam immensum est doctrinarum ad Theologiam moralem pertinentium pelagus, earum memoriam renovare & conservare per generalia principia, ad quæ particulares doctrinæ revocantur, studeat? cùm ergo hæc omnia in sexta hac Instructione doceantur, & præterea etiam decreta Concilij Tridentini circa morum reformationem, quorum notitia utique etiam Sacerdoti vel maxime necessaria est, in aptum, & ad memoriam juvandam perquam accommodatum ordinem redacta ibidem reperiantur, facile apparet, etiam hanc Instructionem Sacerdotibus junioribus non parum utilem esse, atque aded accurata, crebrâque lectione familiarem ipsis fieri debere. Et hæc itaque Instructione absolutâ, typoque datâ, occurrebat memoriæ, quàm frequenter à Sacerdotibus variis stimulatus essem, ut ea, quæ circa Conciones apud rudem & simplicem Populum habendas olim collegeram, pariter publici juris facerem; verum

DEDICATORIA.

verum ab hoc conatu merito absterrebat, quod
neque Prophetam me, Concionatorumve, nec
Filium Prophetarum, id est, in ejusmodi concio-
nibus habendis admodum exercitatum esse nos-
sem. Vicit tamen & hunc timorem, denique
aliorum stimulatō, atque ut non solum præce-
pta generalia ad artem concionandi discendam ab
Exercitatissimis Magistris tradita, sed practicas
etiam Ideas pro concionibus in varijs Festis & oc-
casionibus, habendis accommodatas per septimam
Instructionem proponerem, effecit. Neque ta-
men adhuc manus de tabula removenda videba-
tur, sed quoniam crebrâ experienciâ didiceram,
Sacerdotes, quando sive ad primum Sacrificium
offerendum per spiritualia S. Patris Exercitia se
præparare; sive per eadem deperditas vires Spiri-
tus renovare conantur, ideo præcipuè optatum ex
ijs fructum non semper referre, quod Meditatio-
nes, aliâque exercitia eo in secessu suscipi solita
ad suum Statum specialiter applicata non habe-
ant; sed & dignam de Vocatione sua æstimationem
non semper haurire, nec industrias & exempla
bonorum Sacerdotum, aut infelices exitus ma-
lorum ob oculos sibi proponere, ideo ut hâc etiam
in parte succurrerem, octavam inprimis Instru-
ctionem Theologiæ Mysticæ, id est, modum Exer-
citia spiritualia faciendi facilem, practicumque,
Sacerdotibus præcipuè accommodatum composui;
deinde verò nonam etiam Instructionem de Na-
tura & excellentia Sacerdotij, variisque industriis
& exemplis, quæ Zelosissimi quique Pastores re-
liquerunt, deque Sacerdotum reproborum pessimo
fine adjunxi, ut hinc quidem per bonorum Sa-
cerdo-

cerdo-

cerdotum exempla & præmia ad imitationem accenderentur; inde verò per malorum Sacerdotum pessimos fructus à peccatis eorundem Statum decentibus efficaciter absterrentur. Cùm verò ne sic quidem plenè instructus Tyro Sacerdos videretur, nisi practicas, sibi que propriè accommodatas Juris Canonici Institutiones offerrem, etiam hìc desiderari operam meam non sum passus, sed manus arduo quantumvis operi admovens, Institutiones Juris Canonici non quidem universales, sed tales, quæ potiores materias respectu talium Personarum præcipuè scitu necessarias complecterentur, atque per formatos & decisos circa eandem materiam casus illustrarent, aut confirmarent, elaborare cœpi. Quibus omnibus tandem Instructionibus pro complemento Bibliothecam manualement majori volumine constantem addidi; cùm enim ob librorum pro Concionibus formandis idoneorum inopiam, grandem sæpe juniores Sacerdotes in iisdem faciendis difficultatem experiri advertissem, pergratam me iisdem operam facturum existimavi, si, quæ in aliis libris operosè colligere deberent, in unum licet improbo labore colligerem, atque adeò de omnibus Virtutibus & vitiis usitatoribus, de Sacramentis item, & novissimis, aliisque materiis pro scopo Concionum assumi solitis, imprimis earundem naturam, divisionem, & actus; deinde sententias selectas & breves S. Scripturæ, & SS. Patrum; historias item & motiva, mediæque, ac similitudines, conceptusque prædicabiles, nec non & miscellanea, & Authores, apud quos plura de tali materia reperiri possunt, proponerem, sicque

DEDICATORIA.

que integram quasi Bibliothecam, quam, quia ad manus haberi facile potest, manualement placuit, offerrem. Ex quibus omnibus facile nunc, REVERENDISSIME, NOBILIS & CLARISSIME DOMINE, colliges, annuente Tibi, & ad multitudinem piscium seu animarum copiosam capiendam invitanti (quidni enim plures animas se lucraturum speret, qui utiles & bene exercitatos Piscatores efficere conatus est?) promptè cooperatum esse, & si conatus saltem & intentio spectetur, nulli ad finem obtinendum operæ ac labori percipisse. Nihil ergo superest, quàm ut studium hoc meum, & septimum præcipuè hunc partum, eâ, quâ aliorum Amicorum obsequia accipere consuevisti, benevolentiam, facilitatèque acceptes, & quò fructus ex ijs hauriendus amplius se dilatet, subjectis Tibi Sacerdotibus, eâ, quâ apud ipsos, polles, autoritate ac efficaciam commendes. Ego interea, ut DEUS ter Opt. Max. toti Diœcesi diu te salvum, incolumemque conservet, ex animo precor, voveoque. Frisingæ 21. Novemb. 1679.

Reverendissimæ, Nobilis
& Clarissimæ Dom. Tuæ

Infimus Servus

Tobias Lohner,
SOC. JESU.